

فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝۸۹ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ

پوءِ بيشڪ الله تعالى بخش گذر باجهارو آهي. بيشڪ جن ماڻهن ايمان آڻڻ کان پوءِ ڪفر

ايمانهم ثم ازدادوا كفرا لن تقبل توبتهم واولئك

ڪيو انهي کان پوءِ ڪفر ۽ وڌيڪ زياده ٿيا. هرگز انهن جي توبه قبول نه ڪئي ويندي، ۽ اهي

هم الضالون ۝۹۰ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ

ئي گمراه آهن. بيشڪ جن ماڻهن ڪفر ڪيو ۽ ڪفر تي سندن موت ٿيو

فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِمْ مِلُّ الْأَرْضِ ذَهَبًا وَلَوِ افْتَدَى

پوءِ هرگز نه قبول ڪيو ويندو انهن مان ڪنهن هڪڙي کان زمين جيترو له سون جيتوڻيڪ ٻنهي

بِهِ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَّاصِرِينَ ۝۹۱

آزادي لاءِ پيش ڪري، انهن لاءِ دردناڪ عذاب آهي ۽ انهن جو ڪوبه مددگار ناهي.

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تَحِبُّونَ ۚ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ

توهان هرگز نيڪي کي پهچي نه سگهندا جيستائين ٻنهي پسنديدار شيءِ الله جي لاءِ خرچ نه ڪندا. توهان جيڪي ڪجهه خرچ

فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ۝۹۲ كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حَلَالًا لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ

ڪريو تاپوءِ بيشڪ الله تعالى کي سموري ڄاڻ آهي. سڀئي طعام بني اسرائيل کي حلال هئا

إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَءِيلُ عَلَى نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرَةُ ۚ

مگر اهو جيڪو (حضرت) يعقوب تورات نازل ٿيڻ کان اڳ هر پاڻ تي حرام ڪيو،

قُلْ فَأَتُوا بِالتَّوْرَةِ فَاتْلُوهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝۹۳ فَمِنْ أَفْتَرَى

(اي حبيب) توهان فرمايو تورات کڻي پڙهو جيڪڏهن توهان سچا آهيو. ان کان پوءِ جيڪو

عَلَى اللَّهِ الْكُذْبَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ۝۹۴

الله تي ڪوڙهي دليلن اچڻ بعد پوءِ اهي ئي ظالم آهن.

ال عمران ۳

وقف النبي صلى الله عليه وسلم

قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ

اي حبيب توهان فرمايو الله سچ فرمايو، پوءِ توهان دين ابراهيمي تي هلو جيڪو هر باطل کان جدا آهي، ۽ (حضرت)

الْمُشْرِكِينَ ۙ إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبْرَكًا

ابراهيم مشرڪن مان نه هو، بيشڪ سڀ کان پهريون گهر جيڪو عبادت لاءِ مقرر ڪيو ويو مڪي شريف ۾ وارا آهي

وَهْدًى لِلْعَالَمِينَ ۙ فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ وَمَنْ

۽ سڀني جهانن وارن لاءِ هدايت آهي. انهي ۾ ظاهر نشانين آهن (حضرت) ابراهيم جي بيٺڻ جي جاءِ، ۽ جيڪو

دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا ۙ وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ

انسان ان ۾ داخل ٿيو امن وارو آهي، ۽ الله تعاليٰ لاءِ، ماڻهن تي حج بيت الله جو آهي جيڪو ماڻهو انهي وٽ

إِلَيْهِ سَبِيلًا ۙ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ۙ قُلْ

جي توفيق ته رکي، ۽ جيڪو انڪار ڪري ٿو پوءِ بيشڪ الله سڀني جهان وارن کان بي پرواه آهي. اي حبيب

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ۖ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا

توهان فرمايو اي اهل ڪتاب جا الله جون آيتون چوندا مڃو؟ ۽ توهان جا عمل الله تعاليٰ جي سامهون

تَعْمَلُونَ ۙ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ

موجود آهن. اي حبيب توهان فرمايو اي اهل ڪتاب جا توهانجو الله جي ديت کان روڪيو ٿا انهي کي

مَنْ أَمِنَ تَبَغُّوثَهَا عِوَجًا وَأَنْتُمْ شُهَدَاءُ ۖ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ

جيڪو ايمان آڻي انهي کي ڦيرائڻ چاهيو ٿا حالانڪ توهان کي سڀ معلوم آهي، ۽ الله تعاليٰ توهان جي عملن

عَمَّا تَعْمَلُونَ ۙ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ تَطِيعُوا فَرِيقًا مِّنَ

کان بي خبر ناهي. اي مؤمنو! جيڪڏهن توهان ڪجهه اهل ڪتاب وارن جي چوڻ تي

الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كُفَرِينَ ۙ

هليا ته آهي توهان کي مؤمن ٿيڻ کان پوءِ ڪفر تي آڻي پھچائيندا

ۙ

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ

۽ توهان ڪيئن انڪار ڪريو ٿا حالانڪ توهان تي قرآن ڪري رهيو آهي ۽ توهان ۾ رسول ۽ نبي تشریف فرما آهي.

وَمَنْ يَعْصِمْ بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝۱۱ يَٰ أَيُّهَا

۽ جنهن الله تعالیٰ جو سنهارو ورتو پوءِ بيشڪ اهو سنئين رستي تي هلايو ويو ۱۰ اي مؤمنو

الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ

الله تعالیٰ کان ڊڄو جيئنڪ انهي کان ڊڄڻ جو صحيح حق آهي ۽ توهان هرگز نه مرو مگر

مُسْلِمُونَ ۝۱۲ وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۚ وَاذْكُرُوا

مسلمان تي ۱۰ ۽ الله تعالیٰ جي رسي کي گڏجي مضبوطي سان پڪڙيو ۽ پاڻ ۾ جدا نه ٿيو ۽ الله تعالیٰ جو نعمت

نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ

پاڻ تي ياد ڪريو جڏهن توهان ۾ (اسلام کان اڳ) عداوت هئي پوءِ توهانن ڊپن کي ملائي ڇڏيائين پوءِ الله

بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمُ

جو نعمت سا توهان پاڻ ۾ يار ٿي پيا ۽ (جهالت جي دور ۾) توهانن ڄمڻ جي گڏجي ڪناري تي هئا، پوءِ الله تعالیٰ توهان

مِّنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۝۱۳ وَلَتَكُنَّ

کي انهي مان اڃا پوءِ، الله توهان تي ائين پنهنجون آيتون بيان فرمائي ٿو ته توهان هدايت وارا ٿيو ۽ توهان ۾

مِّنْكُمْ أُمَّةٌ يَّدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ

هڪ جماعت اهڙي هجڻ گهرجي جيڪا خير ۽ چڱن ڪمن لاءِ سڏي ۽ بچڻن ڪمن کان منع

عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝۱۴ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ

ڪري ۽ اهي ئي ڪامياب آهن ۱۴ ۽ انهن مانهن جهڙا نه هجو جيڪي پاڻ ۾

تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَٰئِكَ

جدا جدا ٿيا ۽ چئن دليلن اچڻ کان پوءِ به پارٽ ۾ اختلاف ڪيائون، اهي ئي آهن جن

لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝ يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ فَأَمَّا

لاء و تدر عذاب آهي . قيامت جي ڏينهن ۾ ڪجهه ماڻهن جو من روشن هوندو ۽ ڪجهه ماڻهن جو من ڪارا

الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَكْفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا

هوندا، پراهي جن ماڻهن ڪارا هوندا (انهن کي چيو ويندو) ڇا ايمان آڻڻ کان پوءِ توهان ڪفر ڪيو پوءِ ڪفر جي

الْعَذَابِ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۝ وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ

سببان هاڻي توهان عذاب چکو . پراهي (ماڻهو) جن ماڻهن جو من روشن هوندو

وُجُوهُهُمْ فَقِي رَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝ تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ

اُهي الله جي رحمت ۾ آهن، اهي انهي ۾ هميشه رهندا . اهي الله جون آيتون آهن

نَتْلُوها عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ۖ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعَالَمِينَ ۝

جيڪي اسان رسول عربي تي حق سائلاوت ڪريون ٿا، ۽ الله تعاليٰ جهان واري تي ظلم نه ٿو چاهي .

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۖ وَ إِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ

۽ الله تعاليٰ لاءِ آهي جيڪو ڪجهه آسمانن ۽ زمين ۾ آهي، ۽ سڀئي ڪم الله تعاليٰ ڏانهن

الْأُمُورِ ۝ كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ

موتايو ويندا . امت (رسول عربي جي) سڀني امتن کان پلي آهي جيڪي ظالم ٿيون ماڻهن مان، توهان چڱائي جو

بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ

حڪم ڏيو ٿا ۽ بُرائي کان منع ڪريو ٿا ۽ الله تعاليٰ تي توهان ايمان رکو ٿا، ۽ جيڪڏهن

أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمْ

اهل ڪتاب جا ايمان آڻڻ هاڻ انهن لاءِ بهتر هو، انهن مان ڪجهه مومن آهن ۽ گهڻا انهن مان

الْفٰسِقُونَ ۝ لَنْ يَضُرُّكُمْ إِلَّا أَذًى ۖ وَإِنْ يُقَاتِلُوكُمْ يُبْلُوكُمْ

ڪافر آهن . اهي اوهان کي ڪو نقصان نه پهچائيندا مگر زباني ٽڪليف ۽ جيڪڏهن توهان ساڻمقابلو

له ٿو ڪريو، الله تعاليٰ ڪو نقصان نه پهچائيندو. ۽ جيڪڏهن توهان ساڻمقابلو

نه ڪريو، الله تعاليٰ ڪو نقصان نه پهچائيندو. ۽ جيڪڏهن توهان ساڻمقابلو

الْأَدْبَارُ ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ ۝ ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ أَيْنَ مَا

ڪندا ته جي ويندا، انهي کان پوءِ فاتح نهيندا. انهن تي، جنهن بجاءِ تي هوندا، خواري مقرر ڪئي

ثَقِفُوا إِلَّا بِحَبْلٍ مِّنَ اللَّهِ وَحَبْلٍ مِّنَ النَّاسِ وَبَاءُ

وئي آهي مگر الله تعالى تي ايمان آڻڻ يا مسلمانن جي پناهه ڀرهن ۽ اهي الله تعالى جي

بِغَضِبٍ مِّنَ اللَّهِ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ

غضب جالائو ٿيا ۽ انهن تي محتاجي مقرر ڪئي وئي، اهو انهي سببان جو

كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقِّ

بيشڪ اهي الله جي آيتن جو ڪفر ڪندا هئا ۽ رسولن کي بيگناهه شهيد ڪندا هئا،

ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ۝ لَّيْسُوا سَوَاءً ۚ مِّنْ

انهي جو سبب بي فرمائي ۽ حد کان زيادتي ڪرڻ هئي. سڀئي ڀاڻ ۾ برابر ناهن، اهل

أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ يَتَتَلَوْنَ آيَاتِ اللَّهِ آنَاءَ اللَّيْلِ

ڪتاب وارن مان ڪجهه اهي آهن جيڪي حق تي قائم آهن، اهي الله تعالى جو آيتون جي وقت ۾ پڙهن ٿا

وَهُمْ يَسْجُدُونَ ۝ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَ

۽ اهي سجدا ڪن ٿا. الله تعالى ۽ قيامت تي ايمان آڻن ٿا ۽

يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُونَ

چڱائي جو حڪم ڏين ٿا ۽ بُرائي کان منع ڪن ٿا ۽ نيڪي جي ڪم

فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَٰئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ۝ وَمَا يَفْعَلُوا

۾ جلدي ڪن ٿا، ۽ اهي نيڪو ڪارن مان آهن. ۽ اهي جيڪا نيڪي

مِنْ خَيْرٍ فَلَن يُكْفَرُوهُ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ۝

ڪن تاپو ۽ قطعاً اها مڃيائين ويندي. ۽ الله تعالى پرهيزگارن کي ڄاڻندڙ آهي.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ

بيشڪ جن ماڻهن ڪفر ڪيو هرگز انهن کي سندن دولت ۽ اولاد الله تعالى جي عذاب

مِّنَ اللَّهِ شَيْئًا ۖ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٦﴾

ڪان بچائي نه سگهندا، ۽ اهي جهنمي آهن، اهي جهنم ۾ هميشه رهندا.

مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا

انهن ماڻهن (ڪافرن) جو مثال جيڪي هن دنيا جي حياتي ۾ خرچ ڪن ٿا، اُنهي هوا وانگر آهي جنهن

صِرًا صَابَتْ حَرَّتٌ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتْهُ ۖ وَمَا

پر پارو هجي (اهاموا) ظالم قوم جي پوک کي پهچي پوءِ انهيءَ کي هلاڪ ڪري، ۽ الله تعالى

ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

انهن سان ظلم نه ڪيو پر اهي پاڻ پنهنجن نفسن تي ظلم ڪن ٿا. اي مومنو! ڌارين

لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةً مِّنْ دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا ۖ وَدُّوا مَا

کي پنهنجو ملزدار نه بنايو اهي توهان جي بد خواهي ۾ ڪمي نه ڪندا، انهن جي تمنا

عَنْتُمْ قَدْ بَدَأَ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ ۖ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ

اها آهي توهان کي سخت تڪليف پهچي، بيشڪ سندن واتن مان دشمني ظاهر ٿي، ۽ سندن سينن ۾ لڄا وڌيڪ

أَكْبَرُ ۖ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١١٨﴾ هَآنَتْكُمْ

دشمني آهي، بيشڪ اسان توهان لاءِ نشانيون بيان ڪيو آهن جيڪڏهن توهان کي عقل آهي. خبردار اي مومنو

أُولَآءِ تُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا

توهان انهن سان محبت رکو ٿا حالانڪ اهي توهان سان محبت نٿا ڪن ۽ توهان (انهن جي) سڀني ڪتابن تي ايمان آڻيو ٿا، ۽ اهي

لَقَوْمِكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ ۖ

جهنم توهان سان ملن ٿا چو ٿا ائين آندو، ۽ جڏهن اڪيلائين ٿا ته ڪاوڙ کان آڱريون چباڙين ٿا.

قُلْ مَوْتُوَابِغِظْكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝۱۱۸

اي حبيب توهان فرمايو پنهنجي ڪاوش ۾ مرو، بيشڪ الله تعالى سڀين جي علم کي ڄاڻندڙ آهي. جيڪڏهن

تَمَسُّكُمْ حَسَنَةٌ تَسُوهُمْ وَإِنْ تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا

توهان کي ڀلائي پهچي ٿي ته انهن کي ڏکي لڳي ٿي، ۽ جيڪڏهن توهان کي تڪليف پهچي ٿي ته انهي تي خوش

بِهَا وَإِنْ تُصِبرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرَّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ

ٿين ٿا، ۽ جيڪڏهن توهان صبر ۽ خوف خدا ڪيو ته انهن جون اٽڪلون توهان کي نقصان نه پهچائينديون، بيشڪ

اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ۝۱۱۹ وَإِذْ غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ تُبَوِّئُ

انهن جا سڀئي عمل الله جي گهيري ۾ آهن. اي حبيب توهان ياد ڪريو جڏهن توهان پنهنجي گهر کان صبح جي وقت ٻاهر

الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝۱۲۰

آيا. مؤمنن لاءِ جنگ جا مرڪز مقرر ڪيا پئي، ۽ الله تعالى ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي.

إِذْ هَمَّتْ طَّائِفَتٌ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلُوا وَاللَّهُ وَلِيُّهَا وَعَلَى اللَّهِ

جڏهن توهان مان ٻن گروهن جو ارادو سُستي ڪري ڇڏيو، ۽ الله تعالى ٻنهي گروهن جو مددگار آهي، ۽ مؤمنن کي

فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۝۱۲۱ وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ

الله تعالى تي توڪل هجڻ گهرجي. ۽ بيشڪ الله تعالى توهان جي بدران ميرمد دڪئي جڏهن توهان

أَذَلَّةً فَأْتَقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝۱۲۲ إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ

جي سر ٽٽائڻا هئا، پوءِ توهان الله تعالى کان ڊڄو ته من شڪر گذار ٿيو. اي حبيب جڏهن توهان مؤمنن کي فرمايو

أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُبَدِّلَكُمْ رُبُّكُمْ بَلْثَلَاثَةِ أَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ

ٿي ڇا توهان لاءِ ڪافي ناهي جو توهان جو رب توهان لاءِ ٽي هزار ملائڪ موڪلي مدد

مُنْزِلِينَ ۝۱۲۳ بَلَىٰ إِنْ تُصِبرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُم مِّنْ فَوْرِهِمْ

فرمائو. هاڻوڪا، جيڪڏهن توهان صبر ڪيو ۽ خوف خدا ڪيو ۽ ڪافر توهان تي ان وقت حملو ڪن

۱۱۸=۱۱۹

هَذَا يُبَدِّدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخُمْسَةِ أَلْفٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُّسَوِّمِينَ ﴿١٧٥﴾

تہائی توہان جو رب توہان جي پنج هزار ملائڪ نشان وارا موڪلي مدد فرمائيندو.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُم بِهِ ۚ وَمَا

۽ مدد الله تعالىٰ نہ ڪئي مگر توہان جي خوشي لاءِ ۽ پلي توہان جاسين انهي سائنمطمئن ٿين، ۽ ناھي

النَّصْرُ إِلَّا مِّنْ عِندِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٧٦﴾ لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِّنَ

مدد مگر الله غالب ۽ حڪمت واري جي طرفان. انهي لاءِ جو ڪافرن جي هڪ

الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتُهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَآئِبِينَ ﴿١٧٧﴾ لَيْسَ لَكَ مِنَ

حمي کي هلاڪ ڪري يا انهن کي دليل ڪري پوءِ نقصان وارا ٿي موٽن. توہان جي هٿ ۾ اها

الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبُهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٧٨﴾ وَ

ڳالھ ناھي يا انهن کي توبه جي توفيق ڏيئي يا انهن تي عذاب ڪري پوءِ پيشڪ اھي ظالمن آهن. ۽

لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ يُغْفِرُ لِمَن يَّشَاءُ وَ

الله تعالىٰ جو آھي جيڪو ڪجهہ آسمانن ۽ زمين ۾ آھي، جنهن کي چاهي بخش ڪري ۽

يُعَذِّبُ مَن يَّشَاءُ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٧٩﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

جنهن کي چاهي عذاب ڪري، ۽ الله تعالىٰ بخش ڪندڙ باجھارو آھي. اھي مؤمنو

أٰمِنُوا لَا تَتَّكِلُوا الرِّبَّوْا أَضْعَافًا مُّضَاعَفَةً ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ

توہان وياج ڪيو تڏہا تہ ڪري نہ ڪاڻو، ۽ الله تعالىٰ کان ڊڄو

لَعَلَّكُمْ تَفْلَحُونَ ﴿١٨٠﴾ وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ

انھي اميد تي جو توہان کي ڪاميابي ٿئي. ۽ انھي باھ کان ڊڄو جيڪا ڪافرن لاءِ تيار

لِلْكَافِرِينَ ۚ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٨١﴾

ڪئي وئي آھي. ۽ الله تعالىٰ ۽ رسول ڪريم جي تابعداري ڪريو بيشڪ توہان تي رحم ڪيو ويندو.

۽ تفسير ابن عباس.

۽ تفسير روح البيان.

وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمُوتُ وَ

۱۰۰ الله جي بخشش طرف جلدي ڪريو ۽ بهشت جنهنجي ويڪر آسمانن ۽ زمين جي پري

الْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ۝ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ

آهي (جيڪو) پرهيزگارن لاءِ تيار ڪيو ويو آهي. جيڪي الله تعالىٰ جي راه ۾ هوند ۽ ان هوند ۾

وَالضَّرَّاءِ وَالْكُظَّيْنِ الْغِيْظِ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ ۝

خرج ڪن ٿا ۽ (طاقت جي باوجود) ڪاوڙ کائيندڙ ۽ ماڻهن کي بخش ڪندڙ

وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ۝ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً

۱۰۱ الله تعالىٰ نيكو ڪارن سان محبت رکي ٿو. ۽ اهي جڏهن ڪا زيادتي ڪن ٿا يا پنهنجن

أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ ۝

نفس تي ظلم ڪن ٿا (ت) الله کي ياد ڪري پوءِ جلد پنهنجن گناهن جي معافي وٺن ٿا ۽

مَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ ۝ وَلَمْ يُصِرُّوْا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا

الله تعالىٰ کان سواءِ، گناه ڪير بخشي ٿو ۽ پنهنجن غلط ڪمن تي هميشگي نه ٿا ڪن

وَهُمْ يَعْلَمُونَ ۝ أُولَٰئِكَ جَزَاءُ هُمْ مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَ

۱۰۲ اهي ڄاڻن ٿا. انهن ماڻهن جي جزا بخشش آهي سندن رب جي طرفان ۽

جَنَّتْ تَجْرِي مِّن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۝ وَنِعْمَ

جنتون آهن جن جي هيٺان نهرون وهن ٿيون هميشه انهي ۾ رهندا ۽ عمل ڪندڙن

أَجْرُ الْعَمَلِينَ ۝ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُمْ سُنَنٌ ۝ فَسِيرُوا فِي

جو بهترين اجر آهي. تحقيق توکي کان پهرين امتون گذريون آهن ته، پوءِ توهان زمين ۾ سير

الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ ۝ هَذَا

ڪري (سورة) ڪهڙي پڇاڙي آهي ڪوڙ ۽ گالهائي سندن جي. هي (قرآن)

له ۽ نه تفسير روح البيان

بَيِّنَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٨﴾ وَلَا تَهِنُوا

مانهن لاء بيان آهي ۽ هدايت ۽ نصيحت آهي پرهيزگارن لاء ۰ ۽ توهان همت نهاريو

وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾

۽ تڪ نه ڪريو ۽ توهان غالب ٿيندا جيڪڏهن توهان مؤمن آهيو . جيڪڏهن

يُسَسِّسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِّثْلُهُ ۖ وَتِلْكَ

توهان کي ڪا تڪليف پهتي آهي پوءِ بيشڪ انهي قوم کي به توهان جيتري تڪليف پهتي آهي ۽ اهي

الْأَيَّامُ نُدَّأُولُهَا بَيْنَ النَّاسِ ۚ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا

تئينهن اسين مانهن جي وچ ۾ ڦيرايون ٿا ، انهي لاء ته الله تعاليٰ ظاهر ڪري مؤمنن کي

وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ ۖ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٠﴾

۽ توهان مان ڪن مانهن کي شهادت عطا فرمائي ، ۽ الله تعاليٰ ظالمن کي دوست نه ٿو سگهي .

وَلِيَحْصَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكَافِرِينَ ﴿١٤١﴾ أَمْ حَسِبْتُمْ

انهي لاء جو مؤمنن کي گناهن کان پاڪ ڪري ۽ ڪافرن کي هلاڪ ڪري . ڇا انهي گمان ۾ توهين

أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ

آهيو جو جننت ۾ داخل ٿي ويندا ۽ الله تعاليٰ اڃان توهان مان غازين جو امتحان نه ورتو آهي ۽ نه صبر

وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ ﴿١٤٢﴾ وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ

وامن جي آزمائش ڪئي آهي . ۽ بيشڪ توهان ته شهادت جي ستر ڪئي ٿي ان جي اچڻ کان

أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿١٤٣﴾ وَمَا مُحَمَّدٌ

اڳ ۾ ، پوءِ بيشڪ توهان ان کي تدنو ڪين سان . ۽ محمد عربي

إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ ۖ أَفَأَنْ مَّاتَ

(الله تعاليٰ جا) رسول آهن ، انهن کان اڳ ۾ رسول گذريا آهن ، ڇا پوءِ جيڪڏهن اهي

نه ٿين ٿا

نه ٿين ٿا

نه ٿين ٿا

أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ ۖ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ۚ

وصال فرمائڻ يا شهيد ٿيڻ تڙهائڻ پنهنجي پيرن تي (واپس) موٽڻ، ۽ جيڪو پنهنجن پيرن تي موٽندو

فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا ۚ وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ۝۱۳۸

تڙهڙا الله جو نقصان نه ڪري سگهندو، ۽ جلدي الله تعاليٰ شڪر ڪندڙن کي ثواب ڏيندو ۽ ڪو

لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ كِتَابٌ مُّجَلَّلٌ ۖ وَمَنْ

ففس، الله تعاليٰ جو حڪم ڪا سواءِ مري نه ٿو سگهي، سڀني جو وقت لهه مقرر ٿيل آهي، ۽ جيڪو

يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا ۖ وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ

مانهه دنيا جو انعام چاهي ٿو اسين انهي کي انهي مان ڏيون ٿا، ۽ جيڪو مانهه آخرت جو انعام چاهي

الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا ۖ وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ ۝۱۳۹

ٿو اسين انهي کي انهي مان عطا ڪريون ٿا، ۽ شڪر ڪندڙن کي اسين جلدي ثواب ڏينداسين، ۽ ڪيترن

مَنْ تَبَىٰ قَتَلَ مَعَهُ رَبِّيُونَ كَثِيرٌ ۖ فَمَا وَهَنُوا لِمَا

نئين سان گڏ سندن گهڻن جماعتن جهاد ڪيو، پوءِ نه مست ٿيا انهن تڪليفن

أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا ۚ

ڪان جيڪي انهن کي الله تعاليٰ هم پيشيون ۽ نه (جهاد ۾) مست ٿيا ۽ نه ته دهجي ويا،

وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ۝۱۴۰ وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ

۽ الله تعاليٰ صبر ڪندڙن کي محبت رکي ٿو، ۽ انهن ڪجهه به نه چيو سواءِ ان دعا جي

قَالُوا اٰرَبُّنَا اَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَاِسْرِ فَنَافِيْ اٰمُرِنَا وَا

ته اي اسان جاري اسان جا گناه بخش ڪر ۽ اسان جون زيادتيون جيڪي اسان ڪمن ۾ ڪيو آھن

ثَبَّتْ اَقْدَامَنَا وَاَنْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ۝۱۴۱

۽ اسان جا قدم مضبوط ڪر ۽ اسان کي ڪافرن جي قوم تي مدد فرما ۽

فَاتَّخِذُوا لِلَّهِ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ ۗ وَ

پوء الله تعالى انهن کي دنيا جو ثواب عطا فرمايو ۽ بهترين انعام آخرت جو ۽

اللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿۱۴۸﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَطِيعُوا

الله تعالى نيڪو ڪارن سان محبت رکي ٿو. اي مومنو جيڪڏهن توهان ڪافرن جي

الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَرُدُّكُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا

ڇوڏ تي هليا ته اهي توهان کي پيرن تي موٽائي ڇڏيندا پوء توهان نقصان وارا

خٰسِرِينَ ﴿۱۴۹﴾ بَلِ اللَّهُ مَوْلَاكُمْ ۖ وَهُوَ خَيْرُ النَّصِيرِينَ ﴿۱۵۰﴾

تي موٽندا. بلڪ الله تعالى توهان جو مددگار آهي ۽ اهو بهترين مددگار آهي.

سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا

اسين جلدي ڪافرن جي دلين ۾ رعب وجهنداسين چوٽ انهن الله تعالى سان شرڪ

بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَمَا لَهُمُ النَّارُ وَ

ڪيو جنهن لاءِ الله تعالى ڪا حجت نازل نه فرمائي، ۽ انهن جي جاءِ جهنم آهي ۽

بِئْسَ مَثْوًى لِلظَّالِمِينَ ﴿۱۵۱﴾ وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ

ڪهڙي زبچڙي جاءِ آهي ڪافرن جي. ۽ بيشڪ تحقيق الله تعالى توهان کي پنهنجو

وَعْدَهُ إِذْ تَحْسُونَهُمْ بِإِذْنِهِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا فِشَلْتُمْ وَ

وعدو سڄو ڪري ڏيکاريو جنهن وقت توهان الله جي حڪم سان ڪافرن کي قتل ڪيو، ايستائين جو توهان جنگ کان

تَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِّنْ بَعْدِ مَا أَرَاكُمْ

پاسو ڪيو ۽ توهان حڪم ۾ اختلاف ڪيو ۽ نافرماني ڪئي انهي کان پوءِ توهان کي ڏيکاريا يائين توهان جي پسنديدہ

مَا تَحِبُّونَ مِّنْكُمْ مَّن يُّرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَّن يُّرِيدُ

ڳالهه: توهان مان ڪنهن دنيا چاهي ٿي ۽ توهان مان ڪنهن آخرت

الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ وَلَقَدْ

چاهي ٿي ، انهي کان پوءِ توهان جو منهن انهن کان ڦيرائي ڇڏيائين جو توهان کي آزمائيءَ بيشڪ

عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ۝۱۵۱

تحقيق توهان کي معاف ڪري ڇڏيائين ، ۽ الله تعاليٰ مؤمنن تي احسان ڪندڙ آهي . جڏهن

تُصْعِدُونَ وَلَا تَلُونَ عَلَى أَحَدٍ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ

توهان پري ڇڏي هليا ويا ۽ پٺ ورائي ڪنهن تي ڏنڻو ۽ رسولِ عربي توهان کي پويان سڏيو

فِي أَمْوَالِكُمْ فَأَتَابَكُمْ غَنًّا بِغَمٍّ لِّكَيْلَا تَحْزَنُوا عَلَى مَا

ٿي پوءِ توهان کي (رسولِ عربي جي بي فرمائيءَ جي ڪري) ڏک جي مٿان ڏک رسيا ، انهي لاءِ توهان مال غنيمت

فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝۱۵۲

جي ڇڻ ٿي ڏک نه ڪريو ۽ جيڪا توهان کي تڪليف پهتي ، ۽ الله تعاليٰ توهان جي عملن کان خبردار آهي .

ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمْنَةً نُّعَاسًا يَغْشَى طَآئِفَةً

انهي کان پوءِ توهان تي ڏک کان پوءِ آرام واري نند نازل فرمائي جنهن توهان مان هڪ (سڄي)

مِّنْكُمْ وَطَآئِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ

جماعت کي گهمري ۽ ڊوڙو ، ۽ جماعت (منافقن جي) کي پنهنجن سرن جي لڳي ، الله تعاليٰ تي بي جاگمان ڪيائون

ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةُ يَقُولُونَ هَلْ لَّنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنَّ

ٿي جاهليت وارو گمان ، انهن چيو ٿي انهي ڪم ۾ ڪجهه اسان جو به اختيار آهي ، اي حبيب توهان فرمايو

الْأَمْرُ كُلُّهُ لِلَّهِ يُخْفُونَ فِي أَنفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ

سڀ اختيار الله تعاليٰ وٽ آهن ، (اهي) پنهنجين دلين ۾ لڪائن ٿا ۽ توهان لاءِ ظاهر نٿا ڪن ، (اهي) چون ٿا

لَوْ كَان لَّنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَّا قَتَلْنَا هُنَا قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ

جيڪڏهن اسان جي هٿ ۾ اختيار هجي ها ته اسين هتي نه مرون ها ، اي حبيب توهان فرمايو توهان جيڪڏهن

لَبَّرَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ

پنهان گهرن په هجوها ته دهن بچن جو موت کيل هو پنهان قتل جي جاين تي نكري اچن ها، انهي لاء جو الله

مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيَحَصَّ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ

آزمائي جيڪو توهان جي دليين ۾ آهي ۽ ظاهر فرمائي ٿو جيڪو توهان جي دليين ۾ آهي، ۽ الله تعاليٰ دليين

بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝۱۵۲ إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَفَى

جون ڳالهيون ڄاڻندڙ آهي. بيشڪ جيڪي ماڻهو توهان مان ڦري ويا، جنهن دينهن به فوجون

الْجَمْعِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا ۖ وَلَقَدْ

مليون ٿي، شيطان انهن کي رسول غريبي جي مخالفت سبب لغزش ڏني، ۽ بيشڪ تحقيق

عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ ۖ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ۝۱۵۳ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

الله تعاليٰ انهن کي معاف فرمايو، بيشڪ الله بخشيندڙ بردبار آهي. اي مومنو! انهن

لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ إِذَا ضَرَبُوا

ماڻهن وانگر نه ٿيو جن کفر ڪيو ۽ پنهان پائڻ لاءِ چيو جڏهن سفر ڪيائون

فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُرًى ۖ لَوْ كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا ۖ

زمين ۾ يا جهاد ڪيائون ته جيڪڏهن اسان وٽ هجوها ته مروها ۽ نه قتل ٿيوها،

لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ ۖ وَاللَّهُ يُحْيِي وَيُمِيتُ ۖ وَ

انهي لاءِ جو الله تعاليٰ اها ڳالهه انهن جي دليين ۾ افسوس ڪري رکي، ۽ الله تعاليٰ جياري ماري ٿو، ۽

اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝۱۵۴ وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ

الله تعاليٰ توهان جي عملن کي ڏسندڙ آهي. ۽ بيشڪ جيڪڏهن توهان الله جي راه ۾ قتل ٿي وڃو ها يا

مُتَّمِّمٌ لِّغُفْرَةٍ مِّنَ اللَّهِ ۖ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ۝۱۵۵

مري وڃو ها ته (بيشڪ) الله جي بخشش ۽ رحمت انهن جي دولت کان بهتر آهي.

الصف

۲۰۰

وَلَيْنُ مُتَمِّمٌ أَوْ قَتِلْتُمْ لَا إِلَى اللَّهِ تَحْشَرُونَ ﴿۱۵۸﴾ فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ

۽ بيشڪ جيڪڏهن توهان مري وڃو ها يا قتل ٿي وڃو ها ته توهان کي الله ڏانهن گڏ ڪيو ٿي ها. پوءِ الله جي رحمت سبب

لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَأَنِفَضُوا مِنْ حَوْلِكَ ۚ

اڇي جيب توهان نروڙ دل آهيو، ۽ جيڪڏهن توهان تيز طبيعت سخت دل جا هجي ها ته اهي ضرور توهان جي ڇوڙي پريشان ٿين ها.

فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ ۚ فَإِذَا

پوءِ توهان انهن کي معاف ڪريو ۽ انهن لاءِ سفارش ڪريو ۽ انهن سان اهم ڪمن ۾ مشورو ڪريو، پوءِ ڪنهن

عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿۱۵۹﴾

ڳالهه جو ڀڪو ارادو ڪريو ته پوءِ الله تي توڪل ڪريو، بيشڪ الله توڪل ڪندڙن سان محبت رکي ٿو. جيڪڏهن

يَنْصُرْكُمْ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ ۚ وَإِنْ يَخْذُلْكُمْ فَمَن ذَا الَّذِي

الله توهان جي مدد فرمائي ٿو ته پوءِ ڪو توهان تي غالب نه آهي، ۽ جيڪڏهن توهان جي مدد نه ڪري ته لهڻو ڪير آهي

يَنْصُرْكُمْ مِّنْ بَعْدِهِ ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿۱۶۰﴾ وَمَا

جو ان کان پوءِ توهان جي مدد ڪري، ۽ الله تعاليٰ تي مومنن کي ڀروسو هجڻ گهرجي. ۽ ڪنهن نبي

كَانَ لِنَبِيِّ أَنْ يَغْلُظَ ۚ وَمَنْ يَغْلُظْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۚ

کي شهه مناسب ناهي جو ڪجهه لڪائي رکي، ۽ جيڪڏهن ڪا شيءِ لڪائيندو ته اهو قيامت جي ڏينهن لاءِ لڪائي شيءِ کڻي حاضر

ثُمَّ تَوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿۱۶۱﴾ أَفَسِنِ اتَّبَعَ

ٿيندو، پوءِ هر ماڻهو کي سندس ڪمائي جي پوري جزا ڏني ويندي ۽ انهن سڙا ظلم ڪيو ويندو ۽ اهو ماڻهو جيڪو

رِضْوَانِ اللَّهِ كَسَنُ بَاءً يَسْخَطُ مِنَ اللَّهِ وَمَا لَهُ جَهَنَّمَ ۚ وَسُوءٌ

(خوف خدا کان) الله جي رضامندي حاصل ڪرڻ جي ڪوشش ڪري انهي ماڻهو وانگر آهي جيڪو الله جي ناراضگي ۽ انهن مانو ٿي ۽

الْمَصِيرُ ﴿۱۶۲﴾ هُمْ دَرَجَتٌ عِنْدَ اللَّهِ ۚ وَاللَّهُ بِصِيرٍ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿۱۶۳﴾ لَقَدْ

انهي جي جاءِ جهنم آهي ۽ پوءِ جاءِ آهي مون جي الله وٽان هنن جا جدا جدا آهن ۽ الله انهن جا عمل ڏسي رهيو آهي. بيشڪ

مَنْ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ

الله تعالى (وَذُو) احسانه فماليو آهي مؤمنن تي جو انهن مان انهن ۾ رسول عربي موڪليو اٿس

يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَ

جيڪا انهن تي الله جو آيتون پڙهي ٿو ۽ انهن کي پاڪ ڪري ٿو ۽ انهن کي قرآن ۽ حديث سيکاري ٿو ، ۽

إِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢٢٢﴾ أَوَلَمْآ أَصَابَتْكُمْ

بیشک اھی انھی کان اگ پر ظاہر گمراہی تھ پر ہٹا . چا (پوء) جدھن توہان کی مصیبت

مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَهَا قُلْتُمْ أَنَّى هَذَا قُلْ هُوَ

پہتی انہی کا پیٹنی تکلیف توڑا انھن (کافن) کی بھیڑ چکا اھیو، توہان چہو اہا تکلیف کان آتی، ای حبیب

مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٩﴾

وہاں فرمایا ہاتھ اٹھانے کی طرف اشارہ فرمایا، بیشک اللہ تعالیٰ ہر شے کا قادرِ آہم

وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ التَّتَمُّعِ الْجُمُعُ. فَاذْنِ اللَّهَ وَلَعَلَّ الْمُؤْمِنِينَ (١٧٧)

[illegible]

وَلَعَلَّكَ الْاِنْشَاءَ نَافِقٌ وَّاقْتُلَهُمْ تَعَالَى اِقَاتِلْهُ فِي سَبِيلِ

روپيہ روپين روپن رويے روپیہ

روپيتا روپیتا روپینا روپینو روپیا روپیان روپان روپان

[illegible][illegible]

لی دفع کریں، چنانچہ جیکڑن چند ہی خبر بھی ہاتھ نہ ضرور لوہا جو ساڈیوں ہا، اہی انہی

[illegible]

۱۷۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۾ نه هئي، ۽ الله کي معلوم آهي جيڪو لکائڻ ٿا. اهي جن پنهنجن ڀائرن متعلق چيو ۽ انهي وقت

وَقَعْدُ وَالْوَأْدَاءُ مَا قِتِلُوا قُلْ فَادْرَءُوا عَنْ أَنْفُسِكُمْ

جذہن جنگ کان وینا جیکڏهن اساجوڇوڻ ونهاله نهنه ما، اي حبيب توهان ڏهاڙو ما توھان پنھنجو موت ٿا رعي ٿا

الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝ وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قَتَلُوا

تديڪاريو جيڪڏهن توهان سچا آهيو . ۽ جيڪي الله تعاليٰ جي راھ ۾ شهيد ڪيا ويا

فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أحيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ۝

انھن کي مثل نه سمجھو ، بلڪ اھي پنھنجي رب وٽ زنده آھن ۽ ڪن رزق ڏنو وڃي ٿو .

فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۚ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ

خوش آھن جيڪي الله انھن کي پنھنجي فضل ساعطا ڪيو آھي ، ۽ خوش ٿين ٿا انھن مؤمنن تي جيڪي

لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝

اڃان انھن سان نه مليا آھن پويين مان ، انھن تي نه ڪو خوف آھي ۽ نه اھي ڏکوئيا .

يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةِ اللَّهِ وَفَضْلٍ ۚ وَ أَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ

اھي خوشي ملھائڻ ٿا الله جي نعمت ۽ مھرباني جون ، ۽ بيشڪ الله تعاليٰ مؤمنن جو اجر

الْمُؤْمِنِينَ ۝ الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا

ضائع نه ٿو ڪري . اھي (مؤمن) جيڪي الله ۽ الله جي رسول جي ڏند تي ٿڪلين اچڻ کان

أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أَجْرٌ عَظِيمٌ ۝

پوءِ به حاضر ٿيا ، انھن مان نيڪو ڪارن ۽ پرھيز گارن لاءِ وڏو ثواب آھي .

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ

۽ اھي (مؤمن) جن کي مشرڪ چيو بيشڪ ماڻھو توهان جي مقابلي لاءِ گڏ ٿيا آھن ، پوءِ توهان انھن کان

فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ۝

ڊڄو تھ انھن جو ايمان اڃان زياده ٿيو ، ۽ چيائون الله اسان لاءِ ڪافي آھي ۽ اھو بهترين ڪار ساز آھي .

وقف الهم

۱۰۸

عند التقدسين

فَانْقَلِبُوا بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَّمْ يَمَسَّ لَهُمْ سُوءٌ ۖ وَاتَّبِعُوا

پوءِ الله جي نعمت ۽ مهرباني سان موٽيا (۱۰۸) انهن کي ڪا تڪليف نه پهتي، ۽ الله تعاليٰ جي

رِضْوَانِ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ۚ اِنَّمَا ذٰلِكُمُ الشَّيْطٰنُ

رضامندي تي هليا، ۽ الله تعاليٰ تمام وڏو مهربان آهي. اهو شيطان ته ڪافرن لاءِ ڪي

يُخَوِّفُ اَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوْنَ اِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ۝

ڊيڄاري ٿو، پوءِ شيطان کان توهان نه ڊڄو ۽ مون کان خوف ڪريو جيڪڏهن سچا مومن آهيو.

وَلَا يَحْزَنُكَ الَّذِيْنَ يُسَارِعُوْنَ فِي الْكُفْرِ اِنَّهُمْ لَنُيْضِرُّوْا اللّٰهَ شَيْئًا

اي حبيب توهان انهن ماڻهن جو ڏک ڪريو جيڪي ڪفر ۾ تڪرر ٿا، بيشڪ اهي الله کي ڪو نقصان نه پهچائيندا.

يُرِيْدُ اللّٰهُ اَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حِطًّا فِي الْاٰخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝

الله تعاليٰ جو ارادو آهي ته انهن کي آخرت ۾ ثواب نه ڏئي، ۽ انهن لاءِ تمام وڏو عذاب آهي.

اِنَّ الَّذِيْنَ اَشْتَرَوْا الْكُفْرَ بِالْاِيْمَانِ لَنُيْضِرُّوْا اللّٰهَ شَيْئًا وَلَهُمْ

بيشڪ جن ماڻهن ايمان جي عيوض ڪفر کي خريد ڪيو بيشڪ اهي الله کي ڪو نقصان نه پهچائيندا، ۽ انهن لاءِ

عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا اَنَّمَا نُصَلِّيْ لَهُمْ خَيْرٌ

وڏو عذاب آهي. ۽ ڪافر هرگز انهي گمان ۾ نه رهن جو اسان انهن کي مهلت ڏئي آهي، سا انهن لاءِ

لَا نَفْسِهِمْ اِنَّمَا نُصَلِّيْ لَهُمْ لِيُزِدُوْا اِثْمًا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ۝

چڱي آهي، اسان ته انهي لاءِ انهن کي ڊڙوئي آهي گناهه گهڻا ٿين، ۽ انهن لاءِ خوري وارو عذاب آهي.

مَا كَانَ لِلّٰهِ لِيُذَرَ الْمُؤْمِنِيْنَ عَلَى مَا اَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتّٰى يَبَيِّنَ

الله مسلمانن کي انهي حال تي ڇڏڻ کي مناسب نه ٿو سمجهي جنهن تي توهان آهيو ايستائين جو

الْخَبِيْثُ مِنَ الطَّيِّبِ وَمَا كَانَ لِلّٰهِ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ وَ

پليد کي پاڪ کان جدا نه ڪري، الله تعاليٰ جو شان ناهي جو (علم ماڻهن کي) علم غيب جو ڏويءَ ۽

لَٰكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِيْ مِنْ رُّسُلِهِ مَنْ يَّشَاءُ ۖ فَاٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَ

ها الله تعالى منتخب فرمائي تو پنهنجن رسولن مان جنهن کي چاهي، پوء توهان الله تعالى ۽ ان جي رسول

رُّسُلِهِ ۚ وَ اِنْ تَوَلَّيْتُمْ اَوْ تَتَّقُوا فَلَڪُمْ اَجْرٌ عَظِيْمٌ ۝۱۴۹ وَلَا

قي ايمان آيو، ۽ جيڪڏهن توهان ايمان آندو ۽ پرهيڙ ڪارڻيا تپوء توهان لاءِ وڏو ثواب آهي. ۽ بڻجيل

يَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ يَبْخُلُوْنَ بِمَا آتٰهُمْ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرٌ ا

گمان نه ٿي ڪن ته جيڪو الله تعالى پنهنجي مهرباني سان انهن کي ڏنو آهي اهو انهن لاءِ ڀلو

لَهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ ۖ سَيُطَوَّقُوْنَ مَا بَخِلُوْا بِهِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۝

آهي، بلڪ اهو انهن لاءِ خراب آهي ۽ قريب قيامت جي ڏينهن جيڪو بخل ڪيائون اهو سنڌاڻي ۾ پوندو.

وَاللّٰهُ مُبْرِتَاتُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۖ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ۝۱۵۰

۽ الله تعالى وارث آهي آسمانن ۽ زمين جو، ۽ الله تعالى توهان جي عملن کان خبردار آهي.

لَقَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّذِيْنَ قَالُوْا اِنَّ اللّٰهَ فَقِيْرٌ وَنَحْنُ

بيشڪ الله تعالى ڏٺو ۽ چوڻ انهن مانهن جو جن چيو. بيشڪ الله تعالى فقير آهي ۽ اسين

اَغْنِيَاءُ ۖ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوْا وَقَتْلُهُمْ اِلَّا نُبِيَّاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ۝

شاهوڪار آهيون، اسين جلدي لکڻ جو حڪم ڪند اسين جيڪو انهن چيو، انهن نبين کي ناحق شهيد ڪيو،

وَنَقُوْلُ ذُوْقُوْا عَذَابَ الْحَرِيْقِ ۝۱۵۱ ذٰلِكَ بِمَا قَدَّ مَت

۽ اسين (انهن کي آخري ۾) چوندا اسين چڪو توهان ٻاهر جي عذاب کي. اها سزا آهي جيڪي توهان

اَيَّدِيْڪُمْ ۚ وَاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلّٰمٍ لِّلْعَبِيْدِ ۝۱۵۲ الَّذِيْنَ قَالُوْا

عمل ڪيا آهن ۽ بيشڪ الله تعالى ٻانهن تي ظلم ڪندڙ نه آهي. اهي جيڪي چون ٿا ته الله

اِنَّ اللّٰهَ عٰهَدَ اِلَيْنَا اَلَا نُوْعِزُّ لِرَسُوْلٍ حَتّٰى يَأْتِيَنَا بِقُرْبٰنٍ

سان اسان واعدو ڪري ڇڏيو آهي ته اسين ڪنهن رسول تي ايمان نه آڻينداسين جيستائين اهو ئي قرباني جو حڪم

ع ۱۴۹

وقف الزم

تَأْكُلُهُ النَّارُ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ قَبْلِي بِالْبَيِّنَاتِ

۱۸۲ مڌ آئي جنهن کي باهه نه کائي، اچيڪ توهان فرمايو بيشڪ توهان وٽ مون کان اڳ ۾ معجزن سان رسول آيا

وَبِالَّذِي قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۱۸۳

۱۸۳ ۾ اهو حڪم ڪئي آيا جيڪو توهان چئو ٿا پوءِ توهان انهن رسولن کي چوڻيڪڏهن توهان سچا آهيو

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ رَسُولٌ مِّنْ قَبْلِكَ جَاءُوكَ

پوءِ جيڪڏهن توهان جي تڪذيب ڪن ٿا پوءِ بيشڪ انهن رسولن جي تڪذيب ڪئي وئي جيڪي

بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ۱۸۴ كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ

توهان کان اڳ ۾ معجزن ۽ آسماني ڪتاب ۽ تورات ۽ انجيل ڪئي آيا. هر نفس کي موت جو ذائقو چڪڻو

الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوَفُّونَ أَجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۱۸۵ فَمَن

آهي، توهان کي توهان جو ثواب قيامت جي ڏينهن ۾ پورو پورو ملندو، پوءِ جيڪو

زُحِرَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا

انسان جهنم کان پري ڪيو ويو ۽ جنت ۾ داخل ڪيو ويو پوءِ بيشڪ اهو ڪامياب ٿيو ۽ ٺاهي

الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ۱۸۶ لَسُبُّكَ فِي

دنيا جي حياتي مگر وڌائي جو سامان. بيشڪ ضرور توهان جي

أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَلَتَسْعَنَ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا

آخر ماڻش ٿيندي توهان جي مالن ۽ جانن جي، ۽ بيشڪ ضرور توهان اڳين

الْكِتَابِ مَن قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذًى كَثِيرًا ۱۸۷

اهل ڪتاب وارن کان ۽ مشرڪن کان زياده سخت گفتگو ۽ ٻڌندا،

وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ۱۸۸

۱۸۸ ۾ جيڪڏهن توهان صبر ڪيو ۽ خوف خدا رکيو پوءِ بيشڪ اهو وڏي همت جو ڪم آهي.

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ

۱۱۲ اي حبيب توهان ياد ڪريو جڏهن الله تعاليٰ اهل ڪتاب وارن کان پڪو وعدو ورتو ته توهان ضرور ضرور (رسول عربي

لِلنَّاسِ وَلَا تَكْفُرُونَهُ فَنَبَذُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ وَ

جي نبوت) ماڻهن لاءِ بيان ڪنداءِ انهيءَ ڪالهيءَ لڪائيندا پوءِ انهن انهيءَ ڪالهيءَ پنهنجي پٺي جي پويان ڇڏي

اشْتَرُوا بِهِ شَتًّا قَلِيلًا فَبُئِسَ مَا يَشْتَرُونَ ۱۱۳ لَا تَحْسَبَنَّ

چڏيو ۽ انهيءَ جي عيوض ٿورڙو ملهه ورتائون، پوءِ ڪهڙي نه بچڙي خريداري آهي. اُهي هرگز

الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُوْتُوا وَيَحْزَنُونَ أَن يُحَدِّثُوا بِالْمُ

خوش نه ٿين پنهنجي ڪيل ڪم تي ۽ چاڻن ٿا ته بنا ڪم ڪرڻ جي انهن جي تعريف

يَفْعَلُوا أَفَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ بِمَفَازَةٍ مِنَ الْعَذَابِ وَلَهُمْ

ڪئي وڃي، پوءِ هرگز انهن کي عذاب کان پري نه سمجهو، ۽ انهن لاءِ

عَذَابٌ أَلِيمٌ ۱۱۴ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ

دردناڪ عذاب آهي. ۽ الله لاءِ آهي بادشاهي آسمانن ۽ زمين جي ۽ الله

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۱۱۵ إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

هر شيءِ تي قادر آهي. بيشڪ آسمانن ۽ زمين جي پيدائش ۾

وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ۱۱۶

۽ رات ۽ ڏينهن جي (پاڻ ۾) تبديل ٿيڻ ۾ يقيناً (قدرت جون) نشانيون آهن عقلمندن لاءِ.

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَ

اُهي الله تعاليٰ جو ذڪر ڪن ٿا بيھڻ وقت ۽ ويھڻ وقت ۽ پاسي تي سمهڻ وقت ۽ اُهي

يَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا

آسمانن ۽ زمين جي پيدائش ۾ غور ڪن ٿا (۽ چون ٿا) اي اسانجا رب

۱۱۴

خَلَقْتَ هَذَا بَابًا طَلًّا سُبْحَنَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۝۱۹۱

نه پيدا ڪيو توهن، مخلوق کي بيڪار ڪري، اسين تنهنجي پاڪائي بيان ڪريون ٿا پوءِ توڙي اسان کي جهنم جي عذاب کان بچايو.

رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تَدْخُلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ

اي اسانجارت بيشڪ توهن کي جهنم ۾ داخل ڪيو پوءِ انهي کي بيشڪ توڙي ڪار ڪيو. ظالمين جو ڪو

مِنْ أَنْصَارٍ ۝۱۹۲ رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي

مددگار ناهي، اي اسان جارت بيشڪ اسان رسولِ عربي جو اعلان ٻڌو جيڪو ايمان ڏانهن

لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا ۖ رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا

پڪاري ٿو ته توهان پنهنجي رب تي ايمان آڻيو پوءِ اسان ايمان آندو، اي اسانجارت پوءِ تون اسان جا گناهه

ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ۝۱۹۳

بخش ڪري اسان جون برائيون اسان تان مٽي ڇڏي، اي اسان جو موت نيك ماڻهن سان ڪر.

رَبَّنَا وَاتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۖ

اي اسانجارت اسان کي اهو عطا فرما، جيڪو تو اسان سا وعدو فرمايو آهي رسولن جي معرفت، اسان کي قيامت جي ڏينهن خواست ڪر

إِنَّكَ لَا تَخْلِفُ الْمِيعَادَ ۝۱۹۴ فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ

بيشڪ تون وعدو خلافي نه ٿو فرمائين، پوءِ انهن جي دعائين ڏي ڏسندڙ رب قبول فرمائي، بيشڪ الله تعاليٰ ضايع

عَمَلٍ عَامِلٍ مِنْكُمْ مَنْ ذَكَرُوا أُنْثَىٰ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ ۖ

نه ٿو فرمائي نيڪي، نيڪي ڪندڙ جي، توهان مان مرد هجي يا عورت، مرد ۽ عورت ٿواب ۾ برابر آهن،

فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَآخَرُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُوذُوا فِي

پوءِ انهن مان ڪي جن هجرت ڪئي ۽ پنهنجن گهرن مان ڪڍيا ويا ۽ پنهنجي واٽ ۾

سَبِيلِي قُتِلُوا أَوْ قُتِلُوا إِلَّا كَفَرْنَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ

تڪليف ڏنا ويا ۽ جهاد ڪيائون ۽ شهيد ٿيا آئون ضرور ضرور انهن جا گناهه مٽي ڇڏيندس

وَلَا دُخْلَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِمَّنْ عِنْدِ

۽ ضرور ضرور انهن کي باغن ۾ داخل ڪندس جنهن جي هيٺان نهرون وهن ٿيون، الله جي طرفان گهڻو ثواب

اللَّهُ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ۝ لَا يَغُرُّكَ تَقَلُّبُ

ذنوبن ۽ الله وٽ بهترين ثواب آهي . اي ٻڌندڙ هرگز ڌوڪي ۾ نه وجهي توکي

الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ۝ مَتَاعٌ قَلِيلٌ ۝ ثُمَّ مَا لَهُمْ

ڪافرن جو گهمڻ شهرن ۾ . انهن جي ترقي ۾ فغو ٿورڙو آهي، انهي کان پوءِ انهن جي جاءِ

جَهَنَّمَ وَيَبُئْسَ الْمِهَادُ ۝ لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ

جهنم آهي (اها) بچي آهي جاءِ رهن جي، پراڻي ماڻه وڃي پنهنجي رب کان خوف ڪن ٿا انهن لاءِ باغ

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نَزُلًا مِمَّنْ عِنْدَ اللَّهِ

آهن جن جي هيٺان نهرون وهن ٿيون هميشه هميشه انهن ۾ رهندا الله جي طرفان مهمان ٿي،

وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِّلَّابْرَارِ ۝ وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ

۽ جيڪو الله وٽ آهي اهو نيڪو ڪارن لاءِ سڀ کان پوءِ آهي، ۽ بيشڪ ڪي اهل ڪتاب آهي آهن

يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ خُشِعِينَ لِلَّهِ

جيڪي الله تي ۽ قرآن ڪريم تي ايمان آڻن ٿا ۽ تورات ۽ انجيل جي تصديق ڪن ٿا، اهي الله کان ڊڄن ٿا،

لَا يَشْتَرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ شَيْئًا قَلِيلًا ۝ أُولَٰئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ

نه ٿا وٺن رسول ڪريم جي تعريف لکائڻ جي عيوض ٿورڙي ملهه کي، اهي نيڪو ڪار آهي آهن جن لاءِ سنڌ

عِنْدَ رَبِّهِمْ ۝ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

رب وٽ ۽ ڌو ثواب آهي، بيشڪ الله تعاليٰ جلد حساب ڪندڙ آهي . اي مؤمنو توهان صبر ڪريو ۽

اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

(دشمنن اڳيان) صبر جو اظهار ڪريو ۽ سڌن جي نگهاني ڪريو، ۽ الله تعاليٰ کان خوف ڪريو، بيشڪ توهان ڪامياب ٿي ويندا .

الشان

۲۰۰ =

سُورَةُ النِّسَاءِ مَكِّيَّةٌ (۹۲) (۱۴۶ آيَاتُهَا)

سورة نساء مدینه منوره پر نازل فی آھی، انھی ۲۴ رکوع ۱۴۶ آیتون آھن .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللہ تعالیٰ جی نالی سان شروع کریان تو جیکو نہایت مہربان باجھارو (آھی)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ

ای انسانو تہ پنھنجی رب کان دچوتہ جنھن توھان کی مھک انسا (حضرت آدم) مان پیدا

وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا

فرمائیو انھیں انسان مان سندس گھرواری کی پیدا فرمایو ۽ انھن پنھیں مان گھٹا مرد ۽ گھٹئیون عورتون

وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ

پیدا فرمایون، ۽ اللہ تعالیٰ کان خوف کریو جنھن جی نالی تی سوال کریو تا ۽ مائٹی جو لحاظ رکو،

إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ۝۱ وَاتُّوا الْيَتَامَىٰ

بیشک اللہ تعالیٰ ہر وقت توھان جا عمل دسندہ آھی . ۽ یتیمن کی سندن

أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا الْخَبِيثَاتِ بِالطَّيِّبِ وَلَا تَأْكُلُوا

ملکیت دیو پنھنجی حلال ملکیت کی حرام کہ سان تبدیل نہ کریو، ۽ انھن جی ملکیت

أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا ۝۲

پنھنجی ملکیت سان ملائی نہ کانو، بیشک اھو وڈو گنہام آھی .

وَأِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِسُوا مَاطَابَ

۽ توھان کی جیکڈھن خوف آھی تہ یتیم جو کرین ۽ انصاف نہ کری سگھنڈو ۽ نکاح کریو توھان جیکا توھان

لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مِثْنِي وَثُلْثٌ وَرُبْعٌ فَإِنْ خِفْتُمْ

کی پستد جی عورتن مان . بہ . بہ . بہ . ف . ف . ف ۽ چار چار ۽ دو جیکڈھن توھان کی خوف آھی

۱۔ تفسیر کبیر . تہ تفسیر میناوی . منزل ۱ . تہ ۽ تہ تفسیر جلالین .

أَلَا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ

انھن ۾ انصاف نہ ڪري سگهندا ته پوءِ هڪ عورت سان نڪاح ڪريو يا ٻانهين سا، اهو (هڪ نڪاح ڪرڻ) زياده قريب

أَلَا تَعُولُوا ۖ وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدُقَتِهِنَّ نِحْلَةً ۚ فَإِنْ طِبْنَ

آهي جو توهان ڪنهن عورت تي ظلم ڪندا، ۽ عورتن کي سندن مهر وڻ خوشيءَ سان ڏيو، پوءِ جيڪڏهن آهي خوشيءَ

لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَّرِيئًا ۖ وَلَا

سان مهر مان ڪاشي توهان کي ڏين. پوءِ توهان انهي کي مزي مزي سان کائو ۽ نه

تَوُتُوا السُّفَهَاءَ ۚ أَمْوَالُكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَمًا

ڏيو توهان بي عقلن کي سندن ملڪيت جيڪا الله جي حڪم سان توهان وٽ رکيل آهي

وَأَرْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ۖ

۽ انهن کي توهان انهي مان ماني ڪارايو ۽ ڪپڙا پارايو. ۽ انهن سان سهڻي اخلاق سان ڳالهايو.

وَابْتََلُوا الِيتَّمَىٰ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ آنَسْتُمْ

۽ یتيمن جي عقل جو اندازو ڪريو ايستائين جو آهي نڪاح جي لائق ٿين، پوءِ جيڪڏهن توهان انهن

مِّنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَأْكُلُوهَا

جو عقل برابر ڏسو ته پوءِ انهن جي ملڪيت انهن جي حوالي ڪريو، ۽ انهن جي ملڪيت حد کان

إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَن يَكْبَرُوا ۚ وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا

نه زياده نه کائو ۽ جلدي ۾ نه کائو ته مٿاهي وڌائي ڏئي وڃي، ۽ جيڪو توهان سنڀاليندڙن مان مالدار

فَلَيْسَتْ تُعْطَفُ ۚ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ

آهي ته پوءِ انهي کي گهرجي پاسو ڪري، ۽ جيڪو سنڀاليندڙن مان محتاج آهي ته پوءِ ضرورت موجب

بِالْمَعْرُوفِ ۚ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهَدُوا

خرچ ڪري، پوءِ توهان جڏهن سندن حوالي ڪرڻ سندن ملڪيت ڪريو پوءِ انهي

عَلَيْهِمْ ۖ وَكَفَى بِاللّٰهِ حَسِيبًا ۝ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا

ترشاهه مقرر ڪيو، ۽ الله ڪافي آهي حساب وٺندڙ. مردن لاءِ حصو آهي انهي ۾

تَرَكَ الْوَالِدِینَ وَالْأَقْرَبُونَ ۚ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا

جيڪو سندن پيءُ ماءُ يا مائت ملڪيت ڇڏي ويا آهن، ۽ عورتن لاءِ حصو آهي انهي ۾ جيڪو

تَرَكَ الْوَالِدِینَ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرُ ۖ

سندن ماءُ پيءُ يا مائت ملڪيت ڇڏي ويا آهن ملڪيت فوٽي جي ٿوري آهي يا گهڻي،

نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ۝ وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو

(هر هڪ جو) حصو مقرر ڪيل آهي. ۽ جڏهن فوٽي جي ملڪيت ورهائڻ وقت رشتيدار

الْقُرْبٰی وَالْيَتٰمٰی وَالْمَسْكِیْنُ فَأَرْزُقُوهُمْ مِنْهُ

۽ یتیم ۽ مسکين اچن ٿا پوءِ انهي (ملڪيت) مان انهن کي ڪجهه ڪارايو

وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ۝ وَلِيخَشَ الَّذِينَ لَوْ

۽ انهن سان سهڻي اخلاق سان ڳالهايو. ۽ اهي ماڻهو ڀلي نه ڊڄن جن پنهنجي

تَرَكَوْا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعْفًا خَافُوا

پويان ننڍڙو اولاد ڇڏيو آهي ته انهي جو ڪهڙو نه خطرو ٿئي ٿو

عَلَيْهِمْ ۚ فَلْيَتَّقُوا اللّٰهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ۝ إِنَّ

انهن کي، پوءِ انهن کي گهرجي ته الله جو خوف ڪن ۽ سنئين سڌي ڳالهه ڪن، بيشڪ

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتٰمٰی ظُلْمًا إِنَّمَا

جيڪي ماڻهو یتيمن جي ملڪيت ظلم سان کائڻ ٿا اهي پنهنجي

يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا ۖ وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ۝

پيئن ۾ باه کائڻ ٿا ۽ جلدي جهنم جي باه ۾ داخل ٿيندا آهن.

له ۽ نه تفسير النبی منزل ۽ تفسير جلالین

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلَّذِ كَرِمِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ فَإِنْ

الله تعالى توهان کي توهان جي اولاد بابت حڪم فرمائي ٿو پٽ جو حصو ٻن نياڻين جي برابر آهي، پوءِ جيڪڏهن

كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثَلَاثُ مَا تَرَكَ وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً

نياڻيون ٻن کان زياده آهن ته انهن کي فوتي جي ملڪيت جا ٻه ڀاڱا ملندا، ۽ جيڪڏهن هڪ نياڻي آهي

فَلَهَا النِّصْفُ وَلَا بَوَيْهَ لِکُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ

ته ان کي اڌ ملندو، ۽ فوتي جي ماءُ پيءُ هر هڪ کي فوتي جي ملڪيت مان ڇهون حصو ملندو

إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ فَإِنْ لَّمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَهُ أَبَوَاهُ فَلِأُمِّهِ

جيڪڏهن فوتي کي اولاد آهي، پوءِ جيڪڏهن فوتي کي اولاد ناهي ۽ ان جا وارث فقط پيءُ ماءُ آهن ته پوءِ فوتي

الْثُلُثُ فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِأُمِّهِ السُّدُسُ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةِ

جي ماءُ کي ٽيون حصو ملندو، پوءِ جيڪڏهن فوتي کي ڀائر ٿيڻ وارا آهن ته پوءِ سندس ماءُ کي ڇهون حصو ملندو وصيت

يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٌ أَبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ

جاري ڪرڻ ۽ قرض ادا ڪرڻ کان پوءِ، توهان جا پيءُ ۽ توهان جا پٽ توهان نه ڏٺا ڄاڻو ته انهن مان ڪهڙو توهان کي

نَفْعًا فَرِيضَةٌ مِّنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝ وَلَكُمْ

وڌيڪ ڪم ايندو، اهي حصا الله جي طرفان مقرر ڪيل آهن، بيشڪ الله تعاليٰ مخلوق کي ڄاڻندڙ رحمت وارو آهي، ۽ توهان

نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِنْ لَّمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ

لاءِ اڌ ملڪيت آهي، جيڪا توهان جي گهر وارين ڇڏي آهي، جيڪڏهن انهن کي اولاد ناهي، پوءِ جيڪڏهن انهن

لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمْ الرُّبْعُ مِمَّا تَرَكَنَّ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةِ يُوصِيْنَ بِهَا

گهر وارين کي اولاد آهي ته پوءِ توهان مردن کي چوٿون حصو ملڪيت جو ملندو وصيت جاري ڪرڻ ۽ قرض ادا

أَوْ دَيْنٌ وَلَهُنَّ الرُّبْعُ مِمَّا تَرَكَتُمْ إِنْ لَّمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ

ڪرڻ کان پوءِ، ۽ گهر وارين لاءِ مردن جي ملڪيت مان چوٿون حصو آهي جيڪڏهن مردن کي اولاد ناهي، پوءِ جيڪڏهن

لَهُ تَقْسِيمًا وَهِيَ جَلَالِ اللَّهِ تَعَالَى تَقْسِيمًا

تقسيما ۽ هي جلال الله تعاليٰ تقسيم آهي

تقسيما ۽ هي جلال الله تعاليٰ تقسيم آهي

كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الشُّهُنُ مِمَّا تَرَكَتُمْ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ

مردن کي اولاد آهي ته پوءِ گهر وارين کي انهن حصو ملڪيت مان ملندو وصيت جاري ڪرڻ ۽ قرض

تَوْصُونَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَّةً أَوْ امْرَأَةً

ادا ڪرڻ کان پوءِ ، ۽ جيڪڏهن اهڙي مرد يا عورت جي ملڪيت ورهائي ٿي جنهن کي ماءُ پيءُ اولاد نه هجي

وَلَهُ آخَرٌ أَوْ أُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ فَإِنْ كَانُوا أَكْثَرَ

۽ ماءُ جي طرفان پيءُ يا پيءُ جي ته پوءِ انهن مان هر هڪ کي ڇهون حصو ملندو ، پوءِ جيڪڏهن اهي پيءُ ۽

مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلُثِ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِي

پيڻيون هڪ کان زياده هجن ته پوءِ اهي سڀئي ٽئين حصي ۾ شريڪ آهن وصيت جاري ڪرڻ ۽ قرض

بِهَا أَوْ دَيْنٍ غَيْرَ مُضَارٍّ وَصِيَّةً مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ

ادا ڪرڻ کان پوءِ ، نه نقصان ڏيندڙ وڙهن کي ، اهو الله تعاليٰ جو حڪم آهي ، ۽ الله تعاليٰ مخلوق کي چاڻوڙ ۽ بردبار آهي.

تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ

مذڪوره احڪام الله جون حدون آهن ، ۽ جيڪو الله ۽ الله جي رسول جو حڪم جي ٿو داخل ڪيو ويندو

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ

باغن ۾ جن جي هيٺان نهرون وهن ٿيون هميشه انهي ۾ رهندا ، ۽ اها تمام وڏي ڪاميابي

الْعَظِيمُ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ

آهي . ۽ جيڪو الله ۽ الله جي رسول جو حڪم نه ٿو مڃي ۽ ان جي حدن کان لنگهي وڃي تڏهن

يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُّهِينٌ

داخل ڪيو ويندو باهه ۾ هميشه انهي ۾ رهندو ، ۽ انهي لاءِ خوار ڪندڙ عذاب آهي .

وَالَّذِي يَأْتِيَنَّ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِّسَائِكُمْ فَاُسْتَشْهِدُوا

۽ توهان جي عورتن مان جيڪي بدڪاري ڪن پوءِ شاهد ڪريو توهان پاڻ مان

عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةٌ مِّنْكُمْ فَإِنْ شَهِدُوا فَاْمْسِكُوهُنَّ

انھن تي چار مرد، پوء جيڪڏهن اهي شاهدي ڏين پوء انھن عورتن کي

فِي الْبُيُوتِ حَتَّى يَتَوَفَّيَهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ

گهرن ۾ بند رکيو ايتائين جو موت انھن کي ختم ڪري يا الله تعالى انھن لاءِ ڪا واٽ

سَبِيلًا ۱۵ وَالَّذِينَ يَأْتِيْنَهَا مِنْكُمْ فَاذْوَهْمَا فَإِنْ تَابَا

مقرر ڪري. ۽ توهان مان جيڪي مرد يا عورتون ايئن ڪن ته پوء انھن کي ايڏا ڏيو، پوء جيڪڏهن توبه

وَأَصْلَحَا فَاَعْرِضُوا عَنْهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا

ڪن ۽ چڱا ڪم ڪن پوء انھن کي ايڏا ڏيو، بيشڪ الله تعالى گهڻو توبه قبول ڪندڙ

رَّحِيمًا ۱۶ إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ

باهارو آهي. الله تعالى انھن جي توبه قبول ڪري ٿو جيڪي بي خبري ۾

السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَٰئِكَ

گناه ڪن ٿا پوء جلدي ۾ توبه ڪن ٿا انھن کي الله تعالى پنهنجي

يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۱۷ وَلَيْسَتْ

رحمت سان سرفراز ڪري ٿو، ۽ الله تعالى مخلوق کي ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي. ۽ انھن ماڻهن جي

التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ

توبه قبول ناهي جيڪي گناه ڪن ٿا. ايتائين جو جنهن وقت انھن

أَحَدُهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْإِسْلَامَ وَلَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ

مان هڪڙي تي موت جي سڪرات اچي ٿي (پوء) چوي ٿو آئون هينئر توبه ٿاڻس ٿيس ۽ ناهي قبول توبه انھن

وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَٰئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۱۸

جي جيڪي مٽجي وقت ڪافري ۾ آهن لاءِ اسان دردناڪ عذاب تيار ڪرايو آهي.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرِهًا وَلَا

ای مؤمنو توهان کي حلال ناهي جو نربردستي عورتن جا وارث له ٿيو، ۽ توهان

تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ

نروڪيو انهن عورتن کي انهي ارادي سان ته جيڪا مهر انهن کي ڏيڻو انهي مان ڪجهه واپس نٿو مگر انهي حال ۾ جو چئي

مُبَيِّنَةٍ ۽ عَاشَرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَنْ

بي حياتي ڪن، ۽ انهن عورتن سا سهڻو سلوڪ ڪريو، پوءِ جيڪڏهن توهان پنهنجن گهريلن کي ناپسند ڪريو ته پوءِ

تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ۝۱۹ وَإِنْ أَرَدْتُمْ

شايد جيڪي گهريلو توهان کي ناپسند آهن الله تعاليٰ انهن مان توهان کي صالح اولاد عطا فرمائي. ۽ جيڪڏهن هڪ گهريلو

اُسْتَبْدَالَ زَوْجٍ مَّكَانَ زَوْجٍ ۚ وَآتَيْتُمْ أَحَدَهُنَّ قِطَارًا فَلَا

جي عيوض ۾ گهريلو ٻي سان نڪاح ڪرڻ چاهيو ته، ۽ انهن مان هڪ کي توهان گهڻو مال ڏنو آهي پوءِ انهي

تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا ۚ أَتَأْخُذُونَهُ بُهْتَانًا وَإِنَّمَا صُبِينَا ۝۲۰ وَكَيْفَ

مان ڪجهه به واپس نه وٺو، ڇا توهان گهريلو وارين کان مال وٺو ته ان کي ۽ صاف گناهه سان. ۽ ڪهڙي طرح

تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَى بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ وَأَخَذْنَ مِنْكُمْ مِيثَاقًا

انهي کي واپس وٺندا حالانڪ توهان هڪ ٻئي سان ملي چڪا آهيو ۽ انهن عورتن توهان کان پڪو وعدو

غُلِيظًا ۝۲۱ وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ

ورتو آهي. ۽ پيءُ ۽ ڏاڏي جي منڪوحه سان نڪاح نه ڪريو مگر جيڪو ٿي گذريو

إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا ۚ وَسَاءَ سَبِيلًا ۝۲۲ حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ

بيشڪ اها بي حياتي ۽ غضب جو ڪم آهي، ۽ خراب واٽ آهي. توهان تي توهان جون ماڻهن حرام ڪيون

وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ

ويون آهن ۽ توهان جون ڌيئرون ۽ توهان جو پياريون ۽ توهان جون پٽيون ۽ توهان جون مائٽيون ۽ پائيجون

وَأُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُم مِّنَ الرَّضَاعَةِ وَأُمَّهَاتُ

۱۰ حرام کیون و یون توہان جون ماؤن جن توہان کی کیر پیاریو ۱۱ کیر جون پیرون ۱۲ سَسُون

نِسَائِكُمْ وَرَبَّائِبُكُمُ اللَّاتِي فِي حُجُورِكُمْ مِّنْ نِّسَائِكُمُ اللَّاتِي دَخَلْتُمُ

۱۳ ۱۴ نیایل، اگ چایون لہ نیایون، انهن عورتن جون جن سان توہان جماع کیو

بِهِنَّ فَإِنْ لَّمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمُ بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَائِلُ

آہی ۱۵ پورہ جیکڈهن توہان انهن عورتن سان جماع نہ کیو آہی تہ پورہ توہان تی کو گناہ ناہی ۱۶ توہان تی

أَبْنَاءُكُمْ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ

توہان جون سگیون نہون لہ حرام آہن ۱۷ ۱۸ توہان تی حرام آہی بن پین کی مک

الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ۱۹

وقت مرگڈ نکاح پر رکٹ مگر جیکو تی گذریو، بیشک اللہ تعالیٰ بخشیدند مہربان آہی۔

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ كِتَابَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ۲۰

۲۱ توہان تی حرام آہن مرسن واریو عورتون مگر کافرن جون عورتون جیکو توہان جملکیت پر اجن، مذکور احکا توہان

وَأُحِلَّ لَكُمْ مَّا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ تُبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ

تی مقرر ٹیل آہن، توہان تی حلال کیو و یون جیکو عورتون انهن کان سوا آہن پنهنجن پسن مان نیک عورتن

مُسْفِحِينَ ۲۱ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً ۲۲

۲۳ شانکاح کیو نہ بدکار عورتن سا، پورہ جن عورتن کی نکاح پر آتن چاہیو پورہ انهن کی سند مقرر کیل مہر ادا کریو،

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَا ضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ ۲۴ إِنَّ اللَّهَ

۲۵ توہان تی کو گناہ ناہی جو مہر مقرر کرٹ کان پورہ پاٹ پر راضی تی و جو، بیشک اللہ تعالیٰ

كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ۲۶ وَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكَحَ

علم (۲۷) حکمت وارو آہی ۲۸ ۲۹ جیکو مانہو پاکدامن آزاد مؤمن عورت سان نکاح

الجزء ۱